

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3188

Vragen van de leden **Kwint** en **Futselaar** (SP) aan de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media over *de alarmerende omvang van het lerarentekort* (ingezonden 25 juli 2018).

Antwoord van Minister **Slob** (Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media) en van Minister van **Engelshoven** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 12 september 2018).

Vraag 1

Kent u het bericht dat er scholen zijn die nog steeds niet voldoende leraren hebben voor aankomend schooljaar?¹ Wat is uw reactie daarop?

Antwoord 1

Ja. Het lerarentekort is in een aantal regio's al goed merkbaar. In de brief over het lerarentekort die u recent heeft ontvangen zijn daarom extra acties aangekondigd, waaronder de inzet van aanjagers in de regio.

Vraag 2

Hoeveel scholen, uitgesplitst naar primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, hebben op dit moment nog vacatures openstaan voor aankomend schooljaar en komen dus leraren tekort? Indien u deze cijfers niet heeft, bent u dan bereid dit te onderzoeken gezien de urgentie van het probleem en om het lerarentekort op dit moment in kaart te brengen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Het ministerie heeft geen actueel vacatureoverzicht. Dat is ook niet mogelijk, want vacatures komen en gaan en daarmee verandert de stand elke dag. Het monitoren hiervan zou een hoge administratieve druk bij scholen opleveren. Bovendien worden niet alle vacatures openbaar gemaakt. We monitoren met de Arbeidsmarktbarometer wel het aantal online vacatures op jaarbasis. Daarnaast kijken we hoelang het duurt totdat vacatures worden vervuld. Bovendien worden we frequent op de hoogte gehouden van de stand van zaken door de verschillende onderwijsorganisaties.

¹ <https://fd.nl/economie-politiek/1260585/scholen-vechten-om-schaarse-leraren>

Afgelopen november hebben wij de laatste jaarrapportage van de Arbeidsmarktbarometer naar uw Kamer gestuurd.² Komend najaar zullen wij dat opnieuw doen.

Vraag 3 en 4

Acht u het wenselijk dat scholen noodzakelijkerwijs uitwijken naar uitzendbureaus, die het lerarentekort als gat in de markt zien, en daarmee kostbaar onderwijsgeld niet naar het onderwijs zelf gaat, maar naar de bankrekening van deze dure uitzendbureaus? Zo nee, waarom doet u hier dan niets aan? Hoeveel onderwijsgeld is er in de afgelopen vijf jaar terechtgekomen op de bankrekening van uitzendbureaus, dat dus niet aan extra handen in de klas of aan kleinere klassen kon worden besteed? Indien u deze cijfers niet heeft, bent u dan bereid dit te onderzoeken gezien de urgentie van dit probleem? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3 en 4

Zoals wij hebben geantwoord op de Kamervragen van het lid Van der Hul (ingezonden 9 juli), de leden Kwint en Westerveld (ingezonden 9 juli) en eerder gestelde Kamervragen over commerciële organisaties³, is het aan scholen zelf of zij gebruik maken van uitzendbureaus. Wat zich nu lijkt voor te doen is dat er uitzendbureaus zijn die de schaarste op de arbeidsmarkt voor primair onderwijs aangrijpen om de tarieven te verhogen. Dat is wat ons betreft niet wenselijk. Wij hebben niet precies inzicht in hoeveel geld besturen de laatste vijf jaar hebben uitgegeven aan uitzendbureaus. Het ministerie gaat hier wel meer volledige en betrouwbare gegevens over verzamelen.

Vraag 5

Wat is uw reactie op het bericht dat het onderwijzend personeel als enige beroepsgroep het overwerk al vier jaar achter elkaar ziet toenemen en dat inmiddels 45% van de leraren zegt dat ze regelmatig moeten overwerken? Acht u dit wenselijk? En hoe verhoudt dit hoge percentage overwerken in het onderwijs zich tot het aantrekkelijker maken van het beroep van leraar om het lerarentekort in te dammen?⁴

Antwoord 5

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de werkdruk in het onderwijs hoog is. Dat is niet wenselijk. Bestuurders en schoolleiders hebben een belangrijke rol bij het verlagen van de werkdruk. Zij zijn verantwoordelijk voor de organisatie van het onderwijs en goed personeelsbeleid. Het ministerie en de sociale partners hebben hiertoe onlangs het werkdrukakkoord gesloten waarmee invulling wordt gegeven aan de investering van het Kabinet om de werkdruk in het po te verlagen.

Daarnaast zijn wij positief over de afspraak in de nieuwe cao voor het voortgezet onderwijs dat leraren vanaf 1 augustus 2019 per jaar 50 uur ontwikkeltijd krijgen. Ook dit zal bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het beroep.

Vraag 6

Hoe kijkt u aan tegen de organisatie van het onderwijs, waarin een leraar zo'n 900 uur bezig is met zijn leerlingen, terwijl dat in Finland bijvoorbeeld maar 600 uur is? Welke mogelijkheden ziet u om leraren meer tijd te geven naast het geven van hun lessen?

Antwoord 6

In overleg met het team kunnen scholen bekijken hoe zij het onderwijs zo organiseren om meer tijd te creëren voor docenten. Bijvoorbeeld door een aanpassing van de dagindeling, vakdocenten, meer taakdifferentiatie binnen een divers(er) team of een bepaalde inzet van de werkdrukakkoordmiddelen. Scholen maken hierin eigen keuzes, zodat het voor hen het beste werkt.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/10/17/jaarrapportage-arbeidsmarktbarometer-2016-2017>

³ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 909 en Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 1362

⁴ https://nos.nl/googleamp/artikel/2242932-vooral-in-het-onderwijs-steds-meer-overwerk.html?__twitter_impression=true

Wij bezien dit vraagstuk daarom in relatie tot werkdruk, het lerarentekort en de ruimte voor ontwikkeltijd. In overleg met de verschillende partijen in het veld bekijken wij ook de samenhang met (de vernieuwing van) het curriculum. Het curriculum hangt immers samen met de omvang van de onderwijstijd.

Het aantal onderwijzers in Nederland en Finland is niet één op één met elkaar te vergelijken gezien de verschillen tussen beide landen. Zo verschillen bijvoorbeeld de startleeftijd en het curriculum. Wel maken wij gebruik van ervaringen in het buitenland, bijvoorbeeld bij het nadenken over de invulling van de onderwijstijd.

Vraag 7

Welke actie(s) gaat u ondernemen om ervoor te zorgen dat leraren minder moeten overwerken, zodat het percentage leraren dat aangeeft regelmatig te moeten overwerken juist daalt in plaats van stijgt?

Antwoord 7

Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 8

Klopt het dat studenten extra collegegeld moeten betalen als zij een tweede bachelor of tweede master in de zorg of in het onderwijs willen volgen en al een diploma behaald hebben in een van deze twee richtingen? Zo ja, wat is de gedachte hierachter? En waarom is ervoor gekozen deze twee richtingen samen te pakken?⁵

Antwoord 8

Ja, dit klopt. Wij verwijzen u naar de brief over lerarentekort die wij recent aan uw Kamer hebben gestuurd. Wij reageren in deze brief op de toezegging aan het lid Özdil over de kosten voor een tweede studie in de sectoren zorg en onderwijs.

Vraag 9

Welke mogelijkheden ziet u om in ieder geval de instroom naar de Pabo en de lerarenopleidingen voor de tekortvakken voor mensen die al een bachelor in de zorg of het onderwijs hebben toegankelijker te maken, bijvoorbeeld door het verlagen van collegegeld?

Antwoord 9

In aanvulling op het antwoord op vraag 8, willen wij aangeven dat er wel alternatieve mogelijkheden zijn. Voor personen die eerder een ho-opleiding hebben afgerond en die al over voldoende kennis en vaardigheden beschikken om direct voor de klas te staan, bestaat de mogelijkheid tot zijinstroom. Per zijinstromer kunnen schoolbesturen in aanmerking komen voor een subsidie van € 20.000,- voor de begeleiding en scholings- en vervangingskosten. Personen die al in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid en die een lerarenopleiding willen volgen voor een andere onderwijssector, kunnen hiervoor de Lerarenbeurs aanvragen. Omdat zij al een onderwijsopleiding hebben gevolgd komen zij in aanmerking voor instellingscollegegeld. Hier wordt in de lerarenbeurs rekening mee gehouden.

Vraag 10

Wanneer kan de Kamer uw reactie op de brandbrief van de Onderwijsraad ontvangen met het plan om het lerarentekort zo snel mogelijk op te lossen en escalatie tegen te gaan, gezien de omvang en grote urgentie van het probleem dat ook blijkt uit de berichtgeving van de afgelopen weken?

Antwoord 10

Wij hebben u recent een brief over het lerarentekort gestuurd waarin wij onder andere een reactie geven op het betreffende advies van de Onderwijsraad.

⁵ Trouw: «Torenhoge collegegelden» (24 juli 2018)